

[Stinus]

grunden til, at Sovjetunionen vovede at marchere ind; der var ikke så meget at tabe, vurderet fra Kreml.

Hvad er egentlig afspænding? Ja, der er forskellige meninger herom i Øst og Vest. Hvor geografisk omfattende skal afspændingspolitikken være? Er det muligt at have afspænding på visse områder og ikke på andre? Der kan stilles mange spørgsmål og gives endnu flere svar.

Det er vel rigtigt, var det i hvert fald indtil for et halvt års tid siden, at tale om en vis afspænding i Europa, men afspændingspolitikken i øvrigt uden for Europa hvilede på et svagt grundlag. Der var konfrontation i Afrika, jeg behøver blot at nævne Angola og Etiopien. Den aktive russiske tilstedeværelse i Afrika gennem cubanske tropper modsvarer af amerikanske aktiviteter i den tredje verden. Jeg kan nævne USA i Vietnam, det USA-støttede kup mod præsident Allende i Chile, USAs langvarige støtte til Somoza i Nicaragua og andre diktatorlande. I Afghanistan gik Sovjetunionen længere. For første gang efter anden verdenskrig gik Sovjetunionen ind med egne tropper i et land i den tredje verden, og derved skete tydeligt en forrykkelse af magtbalancen i Sydvestasien til Sovjetunionens fordel.

Når afspændingen radede i Europa, var det, fordi dette var til fordel for både USA og Sovjetunionen. Helsingforskonferencen i 1975 om sikkerhed og samarbejde i Europa var en bekræftelse herpå. Konferencen skulle være indledningen til en fuldstændig normalisering af forholdene i Europa, men Europa kan ikke isoleres fra resten af verden, og det, der foregår i ét land, berører alle andre lande. Det fik Sovjetunionen at mærke, da et stort flertal af FN's medlemslande fordømte den russiske invasion i Afghanistan. Vi kan være overbeviste om, at det kom som et chok for Sovjetunionen at have en næsten samlet verdensopinion imod sig. De seneste udspil fra Sovjetunionen og Warszawapagtlandene skal nok ses i denne sammenhæng. Jeg tænker både på Warszawapagtlandenes udspil om et globalt topmøde til afvikling af den storpolitiske spænding og på forslaget om pacificering af Afghanistan. Jeg tænker på udenrigsminister Gromykos møde med vestlige kolleger i Wien og på Warszawamødet mellem præsidenterne Bresjnev og Giscard d'Estaing. Efter det radikale venstres opfat-

telse har Sovjetunionen her demonstreret i hvert fald et ønske om forhandling. Der er for os at se ingen tvivl om, at dette ønske om at vende tilbage til afspændingspolitikken i vid udstrækning er dikteret af verdensreaktionen, først og fremmest som denne kom til udtryk på FN's generalforsamling.

Møderne i Wien mellem Gromyko og vestlige udenrigsministre og mødet i Warszawa bragte naturligvis ingen konkrete fremskridt, men må alligevel ses som en åbning. Det er let nok, og det bliver da også gjort både af USA og af vore egne koldkrigere, at udlægge Warszawamødet mellem Bresjnev og Giscard d'Estaing som et russisk forsøg på at splitte de vestlige lande. Det var det måske også, men man gør nok klogt i også at lægge noget positivt i det russiske udspil, nemlig et russisk ønske om at komme ud af det dødvande, hvori man i øjeblikket befinder sig. Det er meget at håbe, at også den tyske forbundskansler får lejlighed til at udveksle synspunkter med Bresjnev. I modsætning til, hvad Franz Josef Strauss mener om Helmut Schmidt, er det vor opfattelse, at den tyske forbundskansler i situationen har formået at optræde med fasthed uden at vende tilbage til den kolde krigs farlige demagogi.

De to konkrete forslag, der er kommet fra Warszawapagtlandene og Sovjetunionen, indeholder ikke væsentligt nyt. En pacificering af Afghanistan helt og holdent på Sovjetunionens betingelser er ikke et acceptabelt grundlag for en løsning, og det er svært at se, hvad et globalt topmøde til afvikling af den storpolitiske spænding skulle kunne føre til. Mere interesse knytter der sig til de islamiske alliancefri landes holdning til de ni's forslag om en ordning, der tillader Afghanistan at forblive uden for enhver magtstrid og vende tilbage til dets traditionelle status som en neutral og alliancefri stat.

Større betydning end et globalt topmøde må vi, som situationen er, tillægge det planlagte møde i Madrid til opfølgning af Helsingfors- og Beogradkonferencerne. Efter radikal opfattelse bør konferencen i Madrid gennemføres. Der vil dér være en god anledning til at konstatere, om der er alvor bag de russiske følere. Der var på forhånd stillet store forventninger til Madridkonferencen; den skulle være et vendepunkt i Øst-Vest-forbindelserne efter det første mislykkede opfølgingsmøde i Beograd. Men efter begiven-